A°. 1834. N°. 10.

ZONDAG DEN 2den FEBRUARIJ.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

Militair Bureau.

Den 31 *Januarij* 1834.

Door Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, is op verzoek van de Eerste Luitenant bij de Schutterij van *Paramaribo*, JOHANNES LAMBERTUS GELLÉE, aan denzelve verleend *eervol* ontslag, uit voormelde betrekking.

De Chef van den Staf,
R. H. ESSER.

ADMINISTRATIVE POLICIE.

De Adsistent ten Burele van den Procureur Generaal der Kolonie *Suriname*, meer bepaaldelijk voor de Administrative Policie, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, herinnert alle Houders of Eigenaren van zoogenaamde lange Wagens en Karren aan hunne gehoudenheid, om deze hunne Voertuigen, krachtens de bestaande Wetsbepalingen (art. 18 der Publicatie van 27 Februarij 29 Maart 1815, in verband met de Publicatie van het voormalig Gemeente Bestuur binnen deze Kolonie, de dato 1 Mei 1832), in den loop der maand Februarij dezes jaars, van *zoodanig merk* te doen voorzien, als aan den Directeur van 's Lands Grond *Boniface* is aangewezen, en welk merk deze, ter gezegde plaatse, des Zaturdags van iedere week, op dezelve Wagens en Karren zal doen stellen.

Paramaribo den 31 *Januarij* 1834.

De Adsistent voornoemd,
J. BROMET.

ADVERTISSEMENTEN.

(2215) Worden bij publieke inschrijving te koop aangeboden: 25 ▭ Balen schoone KATOEN, van de Plantaadje *Beudslust*.

De inschrijvings-billetten zullen tot op den middag van den 4den Februarij e. k., ter Griffie van het Geregtshof worden aangenomen, wanneer dezelven den 5den daaraanvolgende, ten overstaan van Heeren Gecommitteerde Raden zullen worden geopend; — zijnde de Katoen inmiddels ter 's Lands Waag te bezigtigen.

Paramaribo den 31 *Januarij* 1834.

WENTHOLT,
c. s. Sequester.

*** VERGADERING van Besturende Leden der *Surinaamsche Maatschappij van Weldadigheid*, op Dingsdag den 4den Februarij 1834, 's avonds ten 7½ uren, in het lokaal der Loge *Concordia*.

(5838) Alle de geene welke te vorderen hebben van wijlen Kapitein JOHAN DAHMS, of deszelfs gevoerd hebbende Pruissche Schip *Jason*, gelieve daarvoor uiterlijk op Maandag den 3den dezer betaling te ontvangen, en die verschuldigd mogte zijn, te doen, bij den ondergeteekende; als zullende na het vertrek van gemelde Bodem, geene vorderingen meer worden aangenomen.

Paramaribo den 1 *Februarij* 1834.

J. L. GELLÉE.

(5833) Mr. J. C. PALTHE WESENHAGEN, *Advokaat*, en H. F. WESENHAGEN, *Procureur*, hebben zich op heden geassocieerd.

Paramaribo den 1 *Febuarij* 1834.

(508) De ondergeteekende voornemens zijnde binnen kort de Kolonie te verlaten, verzoekt zijne Crediteuren het hun competerende te komen ontvangen, en zijne Debiteuren worden ten vriendelijksten aangemaand, hun verschuldigde te komen voldoen.

A. J. POSNANKI.

(5830) Het Etablissement *RUSTVELD*, op favorabele conditien te koop; te bevragen bij

C. F. RUCKER.

VERMIST:

(5854) Een opgeboeide *CORJAAL*, die dezelve te regt brengt of daarvan voldoende aanwijzing doet bij den ondergeteekende, zal beloond worden.

Paramaribo den 31 *Januarij* 1834.

A. F. WESTMAAS Mz.

(5821) JOHANNES DE GRAAFF GODET zal binnen kort deze Kolonie verlaten.

Paramaribo den 28 *Januarij* 1834.

(5834) ABRAHAM PEREIRA, Echtgenoote en Kinderen vertrekken.

Mengelwerk.

HET VERMOGEN DER GEWOONTE.

On commence, à pratiquer la vertu par amourpropre, on continue par honneur, on persé vère par habitude.

CHARRON.

Men koestert over het algemeen te ligtzinnige gevoelens omtrent de *gewoonte*, en echter is deze eene der grondzuilen van ons zedelijk bestaan. De gewoonte van een volk heeft het dikwerf vele onheilen berokkend, even als zij vaak menig mensch in het ongeluk dompelt. Hoe dikwijls is niet de involging eener kwade neiging in eene gewoonte outaard, den grondslag van zijn rampzalig lot, in een later levensperk? Men zegt daarom zeer te onregt: „Het is slechts eene kwade gewoonte, hij zal er zich wel van ontdoen; het is geen kwaad mensch, maar hij is zwak, hij laat zich door de gewoonte medeslepen; men moet hem zijne ligtzinnigheid, zijne barschheid niet ten kwade duiden, zijne inborst is niet dusdanig; het is slechts uit gewoonte." — Doch men bedenkt niet, dat de gewoonte de zeden vormt, dat de gewoonte het goede of kwade karakter doet ontstaan, even als een aanwendsel of gewoonte van aanvallig en vriendelijk, of norsch en onbescheiden te wezen, het gelaat of de *phijssionomie* vormt. — Dat de gewoonte eene tweede natuur is, hetgeen zelfs ten spreekwoord is geworden, dat deze zoodanig de overhand kan nemen, dat men haar naauwelijks van de eerste kan onderkennen.

Geen mensch is ondeugend, omdat hij eene zwakheid heeft gehad, noch deugdzaam, omdat hij eene goede daad gewrocht heeft; het is de gewoonte van deugdzaam of misdadig te wezen, welke het karakter van braaf of slecht uitmaakt. De ziel neemt door de gewoonte, eene goede of kwade plooi, en het is zeer bezwaarlijk, deze weder te doen verdwijnen. Hetgeen een hoveling op eene vernuftige wijze aan PETER I onder het oog bragt. Deze Vorst de zeden der Moscoviten willende veranderen en beschaven, waande door het voorbeeld alleen, hierin te kunnen slagen; tot welk einde hij aan eenige aanzienlijke Russen gebood, eene reize door *Europa* te ondernemen, in het denkbeeld, dat deze bij hunne terugkomst, genoegzaam zouden beschaafd en onderwezen zijn, om het hervormingsontwerp, hetgeen hij wilde ten uitvoer brengen, door hun voorbeeld, te kunnen doen gelukken. Het gansche hof bewonderde dit naar hunne meening zoo vernuftig en welgekozen plan des Keizers, doch slechts één lid van den Senaat, zwaaide deswege zijne Majesteit geen' lof toe. — PETER dit bemerkende, vroeg hem, of deze maatregel zijne goedkeuring niet konde wegdragen, deze gaf hierop den Keizer ten antwoord, dat zulk eene onderneming vruchteloos zoude zijn, en geenszins aan het voorgestelde doel beantwoorden, „want uwe reizigers zijn reeds te bejaard, en zullen even als zij vertrekken, terugkeeren," zeide hij: de Keizer, met zijn ontwerp zeer ingenomen zijnde, lachte even als de daarbij tegenwoordig zijnde hovelingen, over deze aanmerkingen, en verzocht hem, om zijn gezegde, door eenig bewijs te willen staven; waarop de Senateur een stuk papier nam, dit toevouwde, en de vouw met zijn' nagel indrukte, en dit den Vorst aanbood, zeggende: „Uwe Majesteit is een groot en oppermagtig Keizer, alles staat u ten dienste, maar beproef eens, of gij deze vrouw uit dit papier kunt maken." — PETER zweeg, herriep zijn bevel, en hield zich met de opvoeding der jeugd bezig, alvorens eenige Russen ter hunner beschaving te laten reizen.

Dit zonderling betoog was juist, want de opvoeding moet alom als het voornaamste gedeelte der wetgeving worden beschouwd. De hedendaagsche volken houden zich, wel is waar, over het algemeen met het volksonderwijs bezig, vooral is dit in ons vaderland in de noordelijke provinciën, zoo verre dit den geest betreft, tot eene hoogte geklommen, dat het der Franschen naijver en bewondering heeft kunnen opwekken, maar wat de opvoeding in het algemeen betreft, blijft er nog veel te wenschen over. De oude volken waren deswege zorgvuldiger, ja zoodanig, dat men toenmaals bij ieder volk een nationaal karakter aantrof, waaraan het bij de meeste thans mangelt; hoewel wij Nederlanders, in vele opzigten, daar ook nog roem op kunnen dragen; onze handelwijze gedurende deze dagen van onspoed, heeft immers weder bewezen, dat ons karakter nog niet van dat der voorvaderen is ontaard, integendeel, dat *Nederland* nog op voorvaderlijke deugden kan trosch zijn!

De gewoonte der goede of kwade neigingen neemt reeds in de kindschheid haren aanvang; te *Sparta* gewende men de kinderen alleen te zijn, en in het duister rond te dwalen, om hen daardoor onbevreesd te doen wezen; men dwong hen zelfs om te lagchen en te zingen, terwijl men hen tuchtigde, ten einde hun standvastigheid en moed in te boezemen. Het was op deze wijze, dat men de kinderen opleidde, om daarvan mannen te vormen, welke in moed en deugd al de andere volken van *Griekenland* overtroffen. LYCURGUS had, wel is waar, vele moeite, om het nuttige eener zoodanige opvoeding te betoogen, doch bediende zich hiertoe, op zekeren tijd, van een levendig bewijs, hetgeen van betere uitwerking, dan al zijne redevoeringen was. Hij had, namelijk, twee honden uit hetzelfde nest opgebragt, en gedroeg zich omtrent den eenen zeer gestreng, terwijl hij den anderen verwaarloosde, en zijne volle vrijheid liet, zoo wegens het voedsel als anderzins. — Hij liet nu deze beide honden, op zekeren tijd, te midden eener menigte volks brengen, zette een bord met soep ter neder, terwijl hij bevel gaf een haas te laten ontsnappen. — Nu maakte hij de honden los, de eerstgemelde hond vervolgde terstond den haas, terwijl de andere, aan het bord

met soep zich gulzig ging verzadigen. Waarop LYCURGUS zeide: »Ziedaar nu de vrucht der opvoeding, deze dieren zijn van hetzelfde ras en uit een en hetzelfde nest. de een kent zijne bestemming, en volgt de hem gegevene wenk, terwijl de andere gulzig is, en geenszins aan zijne verpligting voldoet. Zoodanig beantwoordt de uitkomst aan de opleiding en de gewoonte, welke men hem heeft doen aannemen. Uwe kinderen zullen moedig of laf zijn, naarmate gij de wetten, welke ik u zal geven, zult opvolgen." — *Sparta* gaf gehoor aan deze raadgeving, en werd de eerste stad van *Griekenland*.

Niets is gevaarlijker en ontmoet meerder hinderpalen, dan de gewoonten van een volk te veranderen, dewijl dit veelal daaraan meer, dan aan het leven gehecht is. Hoe veel bloed is er niet vergoten geworden, om de Heidensche dwaas- en bijgeloovigheid, waaraan het volk gewoon was, te doen verdwijnen? — PETER I bevond zich dikwerf in gevaar, van door de Moscoviters te worden vermoord, omdat hij hen wilde beschaven. — Zij, welke in de vijftiende eeuw, het eerste gedrukte boeken in *Frankrijk* verkochten, werden mishandeld, door vergif omgebragt en van tooverij beschuldigd. En behoeven wij wel de geschiedrollen open te slaan, om van deze waarheid overtuigd te worden? in onzen leeftijd en nog onlangs, hebben wij immers daarvan de mogelijkheid gezien.

Na nu omtrent de verandering van de gewoonten der volken te hebben gesproken, zullen wij omtrent die van bijzondere personen nog gewagen.

Is het beter het vermogen der rede, dan dat van het gezag, bij de opvoeding der kinderen in acht te nemen? — Men helt in onze dagen, tot de eerste wijze over, doch de tweede werd eertijds voor beter gehouden: wat mij betreft, ik vermeen, dat men in de prilste jeugd meer vatbaar voor het vermogen des gezags en der gehoorzaamheid, dan dat der rede is. Verre zij het echter van mij, hierdoor verstaan te willen hebben, dat men dit op eene wijze zoude moeten doen, welke meer met de opvoeding en vorming van het redeloos vee, dan wel van menschen zoude overeenkomen. O neen! ik beooge slechts, dat men het kind bevele, God, zijne ouders, zijne naasten, zijn vaderland en de deugd te beminnen en hoog te schatten, opdat hij aan dat bevel gehoorzamende, daardoor de gewoonte daarvan zoude aannemen. Wanneer nu de gewoonte deze pligten in zijn hart zullen hebben gegrifd, dan zal het ook in meer gevorderden ouderdom, in rijperen leeftijd, deze verpligting uit kracht der rede leeren beseffen en dezelve op hare juiste waarde weten te schatten. Het komt er op aan, om in de kindscheid onze ziel zoodanig aan het goede, aan de deugd te gewennen, dat, als het ware, het kwade voor haar slechts een onvoorzien voorval, en het goede eene gewoonte zij. Om dezen indruk in de ziel te doen plaats hebben, en dit doel te kunnen bereiken, zoo moeten wij, van der jeugd af tot de betrachting van het goede worden aangespoord, het zij door het vermogen der rede, of des gezags, en zal daarvan de betrachting in lateren leeftijd ons niet moeijelijk vallen. Ons karakter reeds vroegtijdig tot deugd gevormd, zal deze daarvan ten sieraad, tot in het laatste tijdperk des levens blijven, ja, de gewoonte van wèl te handelen, zal, als het ware, eene aangeborene neiging worden, en wij zullen dikwerf, ondanks ons zelven, datgene uit gewoonte doen, hetwelk het vermogen der rede, soms niet in staat zou zijn, ons te doen verrigten.

Ouders! Oversten! Onderwijzers! wie gij ook zijn moogt, tracht steeds uwe kinderen en leerlingen door het vermogen der gewoonte zoodanig in hunne prilste jeugd op te lieden, dat zij door hun deugdzaam gedragen handel, eenmaal ten luister der maatschappij en ten voorbeeld hunner nabuurgenooten zullen mogen verstrekken. Draagt ook vooral zorg, om de kwade neigingen bij derzelver ontstaan uit te roeijen, opdat zij, door de gewoonte, als het ware, in geene tweede natuur zouden ontaarden. (*Letterk. Mag. van Wetenschap &c., voor* 1832, *No. X.*)

TREURIGE TOESTAND VAN DEN KOOPHANDEL TE LONDEN.

(*Revue Britannique* van 1831.)

De vroeger zoo zeer benijde toestand der handelaars te Londen is sedert eenige jaren geweldig aan het afnemen. Niet alleen heeft er stilstand plaats, maar de zaken beginnen ook meer en meer te verachteren. Geldgebrek drukt algemeen; er is geen huis, dat niet zijne winsten ziet verminderen en zijne verlegenheid toenemen. De kapitalisten, de geldschieters op vaste goederen en andere panden zijn de eenigen, die in het algemeene lot niet deelen. Dit treurig gevolg der omstandigheden, dat de ledigheid ten koste van den arbeid begunstigt, staat in verband met de vermindering der prijzen van alle voortbrengselen der kunstvlijt (*industrie*); vermindering, die de betrekkelijke waarde van gereed geld des te meer verhoogt. Het aantal van handelaren, die in de laatste zes jaren uit het gemak des overvloeds in ellende zijn gedompeld, is verbazend groot. Men telt er bij duizenden. die, na alle genietingen der weelde en de aangenaamheden van een ruim bestaan gekend te hebben, thans ter prooije van behoeftigheid zijn; — verschrikkelijke worsteling in een land, alwaar Portwijn en Turksche tapijten onder de noodwendigheden des levens gerekend worden! Op de kooplieden van het westelijk gedeelte der stad, dat is te zeggen, op het zoogenaamde *fashionable* (aanzienlijke) kwartier, zijn vooral deze rampen nedergekomen. De handel in voorwerpen van weelde moet voornamelijk ondersteund worden door de welvaart der hoogere standen. Maar de aanzienlijken trekken ten deele hunne inkomten van huizen, mijnen en koloniën. Al nemen zij nu geen werkelijk deel aan den handel, zij deelen toch in de vruchten daarvan, en lijden bij de vermindering der prijzen. Zij dragen overigens, betrekkelijk, weinig in de belastingen, die heden ten dage de opbrengsten des lands verslinden, en steeds zwaarder worden bij de algemeene verarming. De vermindering der inkomsten van de aanzienlijken heeft regtstreeks invloed op het vertier in dingen van weelde. De kooplieden in deze artikelen lijden dus vooreerst uit hoofde van minderen aftrek, ten tweede wegens slechte betaling, en in de derde plaats ook nog, omdat de prijs der goederen steeds dalende is. Deze drie oorzaken van verachtering, te gelijk werkende, hebben eerst de minder hechte huizen doen vallen, en ondermijnen thans, met verbazende snelheid, zelfs andere, die nooit schenen te kunnen wankelen. Die takken van nijverheid en handel, welke in dagelijksche behoeften voorzien, hebben minder te lijden, dewijl hierin niet zoo veel afwisseling is en de betaling doorgaans terstond geschiedt. De schilder, de juwelier, de handelaar in harddravers, die noch door honger noch door andere dwangmiddelen hunne schuldenaars tot betaling kunnen noodzaken, komen altijd achteraan bij de overige schuldeischers.

De vermindering der prijzen, die wij aangeduid hebben als voorname oorzaak van dezen treurigen toestand, is aanmerkelijk in alle takken van kunstvlijt; maar, om de geheele uitgestrektheid van het kwaad te doen zien, zullen wij hier, als voorbeeld, een bedrijf nemen, dat tevens van de weelde en van dagelijksche behoeften afhangt — wij bedoelen den boekhandel. Vóór eenige jaren was het een genoegen, in die groote zalen te treden, waar koopers in menigte elkander als verdrongen, en boeken in prachtige banden ontelbare planken versierden. De eigenaar van zoodanigen boekwinkel sprak u aan met een gelaat, waarvan het genoegen straalde, en even zeer om zijne eigenliefde, als om uwe nieuwsgierigheid te voldoen, noemde hij gaarne u zijne boekwerken op. Vroegt gij: »Hoe veel waarde hebben al deze schatten?" de boekhandelaar antwoordde b. v. ƒ 800,000, of zelfs meer; doch hij voegde er bij, dat hij zich gelukkig zou achten, zoo hij slechts de helft dier som daarvoor kon krijgen, waarvan trouwens een man, zoo matig in zijne begeerten, als hij, zeer goed zou kunnen leven. Keert gij thans terug in die uitgebreide magazijnen, gij zult er dezelfde planken vinden, dezelfde boeken, dezelfde pracht en dezelfde netheid; maar de koopzuchtige menigte is verdwenen. Ontmoet gij den eigenaar. die heen en weder gaat met nedergebogen hoofd, zwijgend en eenzaam onder deze boeken, als ware hij in een groot grafgewelf bij de dooden, vraag hem dan toch niet naar de tegenwoordige waarde. Hij heeft de kostbare werken reeds lang tot veel verminderde prijzen aangeboden, en hij wacht te vergeefs op koopers. Zijn ondergang wordt van dag tot dag volkomener; en evenwel mag men hem noch van dwaze uitgaven, noch van gewaagde ondernemingen beschuldigen — integendeel, zijne vlijt was nooit grooter, zijne inspanning nooit krachtiger. Hij kan tegen de omstandigheden niet opwerken. Zijn vermogen smelt weg, als de stukken ijs bij het naderen der lente.

Zoodanig is heden ten dage de toestand van eene menigte werkzame lieden, die vóór eenige jaren nog in den overvloed leefden. Gelijk een droom verdween hun voorspoed. De grond zakt weg onder hunne voeten, en zij hebben geen middel, om eene geheele instorting te voorkomen. Eene zoo treurige gesteldheid van zaken moet de opmerkzaamheid der regering trekken. Deze handelhuizen, wier dagelijksche uitgaven groote sommen, waarvan niets terugkomt, verslinden, kunnen noch vereffenen, noch de zaken voortzetten. Hoe zij het ook wenden, hun ondergang schijnt onvermijdelijk te zijn. Zij hopen nog op eene betere toekomst; maar die hoop wordt telkens verijdeld. De hoofden van zoodanige ondernemingen kunnen wel hunne verteringen verminderen, hunne buitenplaatsen verkoopen, hunne dochters teruggroepen uit de peperdure kostscholen, alwaar de meisjes eene voorname opvoeding ontvangen, om haar hare zachte vingeren tot het vervaardigen van allerlei werk voor eigen' winkel te leeren gebruiken — en dit doen zij reeds; maar wie zal hun eenige verligting toebrengen in de hooge huren, in de landsbelastingen, in de opbrengsten voor wijk of gemeente, in alle de bezwaren, welke zij onlangs nog gemakkelijk droegen en waaronder zij thans moeten bezwijken? Intusschen neemt de verwarde toestand van deze groote winkeliers meer en meer toe — de ellende breidt zich in steeds wijderen omtrek uit, en zal het gansche volk weldra in het verderf storten, zoo men geen middel vindt, om het bedrijvig leven weder op te wekken, dat, bij de koortsachtige tering van het maatschappelijk ligchaam, tot eene doodelijke kwijning is vervallen.

(*Overgenomen uit de Vaderl. Letteroeff.* 1832, *No.* XIII.)

WELKE ZIJN DE KENTEEKENEN VAN EEN LANG LEVEN?

De volgende ligchamelijke teekenen houdt men voor de voorwaarde van eenen hoogen ouderdom: gezonde en digt staande tanden; eene breede en ruime borst; rondgewelfde (niet vleugelswijs uitstekende schouders; een niet sterk vooruitkomend onderlijf; sterke, krachtig gespierde ledematen; matige vetheid; vaste, niet drooge, goed gekleurde huid; hard, borstelig, meer blond dan zwart haar; ligte gelijkvormige ademhaling; sterke stem; sterken, langzamen en gelijkmatigen pols, met goede spijsvertering, zonder overmatigen eetlust; matige niet te sterke huiduitwaseming; goeden slaap, vrolijke, opgeruimde gemoedsstemming en choleriek temperament.

(*Overgenomen uit de Recensent*, 1833. *No.* 3.)

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.